

Odpovědnost státu za škodu

Přestože je postup soudu při vyhlášení výběrového řízení na justiční čekatele a podmínky jejich výběru jsou upraveny právním předpisem, nejedná se při realizaci výběrového řízení na justiční čekatele o uplatnění státní moci a aplikaci vrchnostenského postavení vůči uchazečům o tuto pracovní pozici. Stát zde vystupuje jako budoucí zaměstnavatel, který podle předem stanovených kritérií vybírá své budoucí zaměstnance – justiční čekatele. Postavení státu vůči uchazečům o pracovní pozici je tak rovné a odpovědnost může tak plynout ze vztahů pracovněprávních či obecných předpisů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 5500/2016, ze dne 5.4.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Mgr. J. S., proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění ve výši 500 000 Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 28 C 149/2015, o dovolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 6. 2016, č. j. 23 Co 86/2016 - 69, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem soudu prvního stupně ze dne 9. 9. 2015, č. j. 28 C 149/2015-54, byla zamítnuta žaloba, kterou se žalobce domáhal uložení povinnosti žalované uhradit mu přiměřené zadostiučinění ve výši 500 000 Kč s příslušenstvím (výrok I) a žalobci byla uložena povinnost uhradit žalované částku ve výši 300 Kč na náhradu nákladů řízení (výrok II).

2. Napadeným rozsudkem Městský soud v Praze jako soud odvolací potvrdil k odvolání žalobce rozsudek nalézacího soudu a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

3. Odvolací soud zhodnotil, že soud prvního stupně provedl dokazování v dostatečném rozsahu, provedené důkazy hodnotil v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů, jeho skutková zjištění jsou správná a mají oporu v provedeném dokazování, taktéž po právní stránce byla věc posouzena správně a odůvodněna v souladu s požadavky § 157 odst. 2 o. s. ř.

4. Odvolací soud navázal na následující skutková zjištění soudu prvního stupně. Žalobce se domáhal zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která mu měla být způsobena nesprávným úředním postupem Okresního soudu ve Zlíně a Krajského soudu v Brně, který žalobce specifikoval tak, že Okresní soud ve Zlíně nezveřejnil informaci o výběrovém řízení na justičního čekatele, které bylo vyhlášeno Krajským soudem v Brně dne 28. 6. 2013, na své úřední desce v materiální ani v elektronické podobě, ačkoli tak dle zákona 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSS“), a vyhlášky č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a o odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů (dál jen „vyhláška“), učinit měl. Žalobce tvrdí taktéž podíl Krajského soudu v Brně na jeho nemajetkové újmě, jelikož tento soud nezkontroloval, zda-li Okresní soud ve Zlíně zveřejnil informace o výběrovém řízení na své úřední desce. Taktéž měly soudy dbát na to, aby byly informace o výběrovém řízení

zveřejněny prostřednictvím Úřadů práce České republiky tak, aby se o výběrovém řízení dozvěděla co nejširší právnická veřejnost. Žalobci tak nebylo umožněno zúčastnit se tohoto výběrového řízení a změřit své znalosti s jinými uchazeči o tuto pracovní pozici. Navíc žalobce získal informaci, že jeden z asistentů soudce při Okresním soudě ve Zlíně byl jmenován soudcem u uvedeného soudu, aniž by se zúčastnil tohoto (či jiného) výběrového řízení na pozici justičního čekatele. Žalobce je přesvědčen, že uvedené soudy svým postupem ovlivnily budoucí personální složení Okresního soudu ve Zlíně a tím i výkon soudní moci.

5. Nalézací soud na základě provedeného dokazování došel k závěru, že na zkoumaný postup Krajského soudu v Brně, resp. Okresního soudu ve Zlíně, nelze aplikovat zákon č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“), neboť žalobcem tvrzené pochybení nemá vůbec souvislost s činností, která je výkonem veřejné moci podřaditelným pod pojem nesprávného úředního postupu ve smyslu § 13 OdpŠk. Při jednání uvedených soudů nešlo o uplatnění mocenských prostředků z vrchnostenské pozice, tedy o výkon veřejné moci podle § 1 OdpŠk. Naopak zde stát (prostřednictvím soudů) vystupoval jako účastník právních vztahů s rovným postavením jiným účastníkům, tedy jako jedna ze stran kontraktačního procesu při přijímání justičních čekatelů do pracovního poměru (jako budoucí zaměstnavatel), čemuž se blíží tento specifický služební vztah. Soud tedy uzavřel, že proces přijímání justičních čekatelů není výkonem veřejné moci, nebylo proto možno uvažovat o aplikaci OdpŠk a tudíž nejsou ani dány předpoklady pro vznik odpovědnosti státu za škodu ve smyslu OdpŠk.

6. K odvolání žalobce bylo napadené rozhodnutí nalézacího soudu potvrzeno, přičemž se odvolací soud ztotožnil jak se skutkovými zjištěními, tak i právním posouzením soudu prvního stupně a uzavřel, že postup Krajského soudu v Brně a Okresního soudu ve Zlíně nemůže být kvalifikován jako nesprávný úřední postup, jelikož takové jednání není výkonem veřejné moci podle § 1 OdpŠk. Odvolací soud zdůraznil rozdíl mezi činností soudu podle § 126 a 127 ZSS (výkon státní správy soudů, tedy činnosti, jejichž cílem je zajistit zájem státu na řádném chodu soudnictví). Oproti tomu však samotný proces při výběru a přijímání justičních čekatelů je upraven ve vyhlášce a jde o činnost budoucího zaměstnavatele, v níž vystupuje stát/soud jako jedna ze stran budoucího pracovněprávního vztahu. Tato činnost tak pod výkon státní správy nespadá.

II. Dovolání a vyjádření k němu

7. Rozsudek odvolacího soudu v celém jeho rozsahu napadl žalobce dovoláním. Jako dovolací důvod dovolatel uvádí nesprávné právní posouzení věci. Přípustnost dovolání spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného nebo procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Následně překládá tyto otázky:

a. „Spadá činnost soudu v oblasti ohlašování, vyhlašování výběrového řízení na justiční čekatele pro soud veřejnosti na úřední desce soudu, úřadu práce, v oblasti procesu výběru takového justičního čekatele na soud pod výkon státní správy ve smyslu § 3 písm. b) nebo jiného ustanovení OdpŠk, která vznikne při výkonu této státní správy dle stejného zákona, a jedná se o nesprávný úřední postup, pokud bude u této státní správy porušen zákon či základní právo?“

b. „Byla předsedovi krajského soudu, okresního soudu, tedy na fyzické osobě svěřena státní správa zákonem nebo na základě zákona ve smyslu ustanovení § 3 písm. b) nebo jiného ustanovení OdpŠk v oblasti ohlašování, vyhlašování výběrového řízení na justiční čekatele na soud veřejnosti na úřední desce soudu, úřadu práce, v oblasti procesu výběru justičního čekatele na soud, a to s odkazem na ustanovení § 127 odst. 1 písm. a), § 126 odst. 1 písm. f) ZSS či jiného ustanovení téhož zákona nebo jiného zákona, a odpovídá stát za škodu, která vznikne při výkonu této státní správy dle stejného

zákonu a jedná se o nesprávný úřední postup při této činnosti, pokud bude porušený zákon či základní právo?“

c. „Pokud okresní soud ani krajský soud neoznámí na úřední desce okresního soudu (kde je volné místo na justiční čekatele) výběrové řízení na justiční čekatele, nepožádá o uvedení ani příslušný úřad práce, aby zajistil zveřejnění takového výběrového řízení na své úřední desce, pokud poškozený (který se nedozvěděl o takovém výběrovém řízení na stejném místě a který o takovou pozici usiloval na takovém okresním soudě) touto nečinností soudu v řízení dle OdpŠk namítne, že je zde podezření, že taková nečinnost soudů je záměrná, úmyslná s cílem dosadit na okresním soud určité osoby po známosti s cílem ovlivňovat tak složení okresního soudu, tedy rozhodovací činnost okresního soudu, tak jedná se v tomto případě o nesprávný úřední postup podle OdpŠk, pokud je namítáno, že touto nečinností soudů je ovlivňován výkon státní moci, tedy i moci soudní na okresním soudě?“

d. „Vystupuje okresní soud, předseda téhož soud, krajský soud, předseda téhož soudu v rovnoprávném postavení s potenciálním a řádným uchazečem o funkci justičního čekatele na stejném soudě (ve fázi při vyhlašování výběrového řízení na justičního čekatele, v dalších fázích stejného řízení) anebo se jedná o nerovné postavení, kde soud, předseda soudu vystupuje v pozici jiné než rovnocenné?“

e. „Je ZSS a vyhláška veřejným právním předpisem nebo se jedná o soukromoprávní předpis?“

f. „Pokud okresní soud ani krajský soud neoznámí na úřední desce okresního soudu (kde je volné místo na justičního čekatele) výběrové řízení na justiční čekatele veřejnosti na soud ani nepožádají ani nepožádají stejné soudy o zveřejnění takového výběrového řízení na úřední desce na příslušném úřadu práce a poškozený (který se nedozvěděl o takovém výběrovém řízení na úřední desce okresního soudu, o justičního čekatele usiluje na stejném okresním soudě) touto nečinností soudu v řízení dle OdpŠk namítne, že je uvedenou nečinností soudu diskriminovaný vůči jiným osobám (těm, kteří se o takovém výběrovém řízení dozvěděli např. po známosti, např. tím, že měli známého někoho na soudě, že pracovali sami na soudě), tak jedná se v tomto případě o nesprávný úřední postup dle OdpŠk, pokud je namítáno, že touto nečinností soudu došlo k diskriminaci poškozeného ze shora uvedených důvodů?“

g. „Pokud okresní soud ani krajský soud neoznámí na úřední desce okresního soudu (kde je volné místo na justičního čekatele) výběrové řízení na justiční čekatele veřejnosti na soud ani nepožádají ani nepožádají stejné soudy o zveřejnění takového výběrového řízení na úřední desce na příslušném úřadu práce a poškozený (který se nedozvěděl o takovém výběrovém řízení na úřední desce okresního soudu, o justičního čekatele usiluje na stejném okresním soudě) touto nečinností soudu v řízení dle OdpŠk namítne, že je uvedenou nečinností soudu diskriminovaný vůči jiným osobám (těm, kteří se o takovém výběrovém řízení dozvěděli např. po známosti, např. tím, že měli známého někoho na soudě, že pracovali sami na soudě), žalovaný v soudním řízení dle OdpŠk ani stejný soud uvedené nijak nevyvrátí (tj. neprokáže opak), tak nastane zde fikce, že k takové diskriminaci došlo?“

h. „Pokud škoda nebo nemajetková újma vznikne poškozenému v rámci výkonu státní správy, kde odpovědnou osobou je soud nebo jeho pracovník, tak je OdpŠk zvláštním právním předpisem vůči jiným předpisům k řešení takové odpovědnosti za škodu, újmu v této oblasti?“

i. „Pokud okresní soud ani krajský soud neoznámí (i když nemusí) příslušnému úřadu práce výběrové řízení na justiční čekatele s žádostí o jeho zveřejnění na úřední desce úřadu práce, tak jedná se o nesprávný úřední postup státu dle OdpŠk, pokud se určitá osoba o takovém výběrovém řízení nedozví a vznikne této osobě majetková nebo nemajetková škoda?“

j. „Pokud si okresní soud nesplní povinnost a podle pokynů krajského soudu neoznámí vyhlášení výběrového řízení na justiční čekatele na úřední desce, tj. na úřední desce okresního soudu, tak je za nezveřejnění takového řízení na úřední desce okresního soudu odpovědný i krajský soud, který si měl ověřit, zkontrolovat, zdali okresní soud splnil uvedenou povinnost, a pokud ano, tak jedná se o nesprávný úřední postup krajského soudu, pokud tento si takto nepočínal (tj. nezkontroloval si činnost okresního soudu)?“

k. „Pokud se výběrové řízení na justiční čekatele zveřejňuje na více místech (úřední desky krajských soudů, okresních soudů, ministerstva spravedlnosti, denní tisk, státní zastupitelství) dle vyhlášky a k

nezveřejnění stejného výběrového řízení dojde pouze na úřední desce jednoho okresního soudu (kde je volné místo čekatele v takovém výběrovém řízení), tak je uvedené nějak právně významné pro závěr, zdali došlo k nesprávnému přednímu postupu nebo nikoli, resp. zdali poškozenému vznikla nějaká újma, když poškozený má bydliště v působnosti takového okresního soudu, poškozený byl v dobré víře, že informace o výběrovém řízení na justiční čekatele na tomto místě najde dle vyhlášky a jinde si tyto informace z těchto důvodů nehledal ani neměl důvod hledat?“

8. Dále žalobce namítá nesprávný procesní postup soudu, kterým se měl odvolací soud odchýlit od judikatury Ústavního či Nejvyššího soudu (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2003, sp. zn. 29 Odo 177/2002, či nález Ústavního soudu ze dne 2. 4. 2009, sp. zn. I ÚS 476/09) a tvrdí, že se odvolací soud nevyjádřil ke všem námitkám dovolatele a tím zatížil řízení vadou. Odvolací soud měl dle názoru žalobce rozsudek soudu prvního stupně zrušit pro nepřezkoumatelnost, jelikož se i nalézací soud opomněl vyjádřit ke všem námitkám, argumentům a návrhům účastníků. Následně se žalobce vyjadřoval k jednotlivým argumentům obsaženým v odůvodnění odvolacího soudu a namítl, že se Městský soud v Praze nevyjádřil k tomu, zdali pod výkon státní správy spadá proces vyhlašování výběrového řízení na pozici justičního čekatele.

9. Posouzení věci považuje dovolatel za neúplné a tedy nesprávné. Z toho důvodu navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek změnil tak, že uloží žalované uhradit žalobci částku ve výši 500 000 Kč s příslušenstvím a zároveň daní z této částky a daní z úroků z prodlení. Dále navrhuje, aby mu byla přiznána náhrada nákladů řízení, a to ve výši 1 200 Kč za řízení nalézací, 600 Kč za řízení odvolací a 600 Kč za řízení dovolací. Zároveň aby byla žalované uložena povinnost žalobci vrátit 300 Kč, které jí žalobce uhradil na nákladech řízení před soudem prvního stupně.

10. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III. Formální náležitosti dovolání

11. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2014 (viz čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

12. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou mající právnické vzdělání ve smyslu § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř., dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

IV. Přípustnost dovolání

13. Dovolání je přípustné pro otázku, zda je-li proces vyhlašování a výběru justičních čekatelů podřaditelný pod § 1 OdpŠk a zda se tedy jedná o výkon veřejné moci, neboť taková otázka nebyla dosud výslovně rozhodnutím dovolacího soudu řešena.

V. Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

14. Dovolání není důvodné.

15. Dle čl. 2 odst. 3 zákona č. [1/1993](#) Sb., Ústava české republiky, ve znění pozdějších předpisů, státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Jinými slovy, státní orgány mohou činit jen takové úkony a takovým způsobem, který jim zákon dovoluje. Podle § 126 odst. 1 ZSS předseda krajského soudu vykonává státní správu krajského soudu a okresních soudů v jeho obvodu tím, že zajišťuje chod krajského soudu po stránce personální a organizační; za tím účelem zejména stanoví počty přisedících tohoto soudu, zajišťuje

řádné obsazení soudu vyššími soudními úředníky, soudními tajemníky a dalšími zaměstnanci a vyřizuje personální věci soudců. Obdobné povinnosti jsou pak uloženy předsedovi okresního soudu podle § 127 odst. 1 písm. a) ZSS.

16. Jelikož jsou soudy orgány státu, je jejich činnost v oblasti jejich správy, jež je demonstrací zájmu státu na řádném fungování justice, upravena právními předpisy. Ve vazbě na projednávanou věc je proces přijímání justičních čekatelů upraven § 111 odst. 3 ZSS a vyhláškou. Přestože je postup soudu při vyhlašování výběrového řízení na justiční čekatele a podmínky jejich výběru jsou upraveny právním předpisem, nejedná se při realizaci výběrového řízení na justiční čekatele o uplatnění státní moci a aplikaci vrchnostenského postavení vůči uchazečům o tuto pracovní pozici. Stát zde vystupuje jako budoucí zaměstnavatel, který podle předem stanovených kritérií vybírá své budoucí zaměstnance – justiční čekatele. Postavení státu vůči uchazečům o pracovní pozici je tak rovné a odpovědnost může tak plynout ze vztahů pracovněprávních či obecných předpisů. (k tomu blíže Vojtek, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 3. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 8-9, případně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2003, sp. zn. 30 Cdo 2470/2012).

17. Podle § 1 OdpŠk odpovídá stát za podmínek stanovených OdpŠk za škodu způsobenou při výkonu státní moci. Jelikož se při vyhlašování a vedení výběrového řízení na justiční čekatele nejedná o výkon veřejné moci, není tudíž možno při případném pochybení orgánů státu při takovém jednání vyvozovat odpovědnost podle OdpŠk. Soudy obou stupňů proto postupovaly správně, pokud uzavřely, že se v daném případě nejedná o výkon veřejné moci a nejsou proto naplněny podmínky pro založení odpovědnosti státu za škody podle OdpŠk.

18. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihledne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud však v posuzovaném řízení žádné vady neshledal. Namítá-li žalobce nesprávný procesní postup soudů spočívající v nevyřádkání se se všemi jeho argumenty, nelze ani tuto námitku hodnotit jako důvodnou. Odvolací soud se s odvoláním žalobce vypořádal sice stručně, ale výstižně, jelikož poukázal na skutečnost, že základ sporu, zda lze určité jednání státního orgánu subsumovat pod ustanovení OdpŠk zakládající odpovědnost státu za škodu – byl vyhodnocen pro žalobce nepříznivě, další jeho námitky, případně důkazní návrhy se tak staly bezpředmětnými.

19. Otázky uvedené shora pod písmeny b) – k) předložené dovolatelem Nejvyššímu soudu jako otázky v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud neřešené nejsou s to založit přípustnost dovolání, neboť jejich uplatnitelnost a význam pro řízení vychází z předpokladu, že na otázku a), která byla řešena v odst. 15 – 17 tohoto rozsudku, bude odpovězeno kladně. S ohledem na shora uvedené však na zodpovězení uvedených otázek nezávisí napadené rozhodnutí a jejich zodpovězení, byť i souladně s žalobcem nastíněným odůvodněním, není s to pro žalobce přivodit příznivější výsledek sporu.

VI. Závěr

20. Jelikož dovolací soud neshledal dovolání důvodným, postupoval podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. a dovolání zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)